

Uchwała Nr XXXIV/263/2022

Rady Gminy Lichnowy

z dnia 30 marca 2022 r.

**w sprawie ustalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy
Lichnowy na lata 2022 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 559, ze zm.) oraz art. 4¹ ust. 2, ust. 2a oraz ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. 2021 poz. 1119 ze zm.) Rada Gminy Lichnowy uchwala co następuje:

§ 1

Ustala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Lichnowy na lata 2022 - 2025, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

1. Traci moc Uchwała Nr XXXII/246/2021 Rady Gminy Lichnowy z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok
2. Traci moc Uchwała Nr XXXII/245/2021 Rady Gminy Lichnowy z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

§ 3

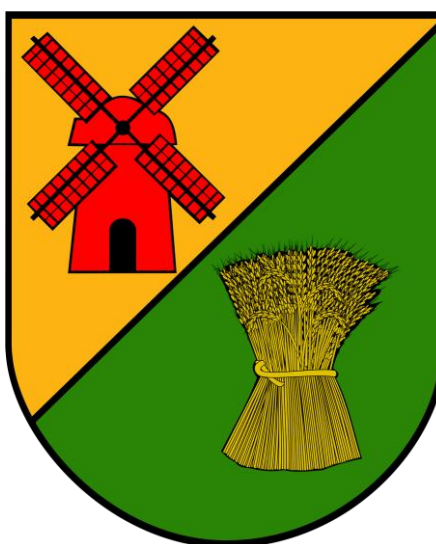
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

W związku z nowelizacją ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469) samorządy gminne są zobowiązane, nie później niż do 31 marca 2022 r. przyjąć nowe, wspólne, gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022 r. gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminny program przeciwdziałania narkomanii zachowują swoją moc do dnia uchwalenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022 r. Z nowelizacji powyższej wynika, że konieczne jest uchwalenie nowego wspólnego programu do 31 marca 2022 r. Elementem nowych programów stają się również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Został również wydłużony na okres do czterech lat czas, na jaki mogą być przyjmowane nowe gminne programy.

W związku z powyższym ustala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Lichnowy na lata 2022 – 2025 i wnosi się o podjęcie stosownej uchwały

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych, Przeciwdziałania
Narkomanii i Uzależnieniom
Behawioralnym dla Gminy Lichnowy
na lata 2022 - 2025**

CRPS | Centrum Rozwiązywania
Problemów Społecznych

 EDUKACJA

 SZKOLENIA

 BAiC

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp	3
Rozdział I. Podstawy prawne oraz charakterystyka uzależnień.....	4
1.1. Podstawy prawne Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym	4
1.2. Rodzaje uzależnień.....	5
1.3. Mechanizm powstawania uzależnień	5
1.4. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka	7
1.5. Rodzaje profilaktyki	10
Rozdział II. Analiza sytuacji występowania problemów alkoholowych, narkomanii oraz dotyczących uzależnień behawioralnych w Gminie Lichnowy	11
2.1. Dane demograficzne.....	11
2.2. Diagnoza problemu uzależnień i postaw społecznych – wyniki badań.....	12
2.2.1. Dorośli mieszkańcy	12
2.2.2. Dzieci i młodzież	15
2.2.3. Sprzedawcy napojów alkoholowych	18
Rozdział III. Adresaci i realizatorzy Programu.....	19
3.1 Realizatorzy Programu	19
3.2 Adresaci Programu	19
Rozdział IV. Cele oraz realizacja Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 – 2025	20
4.1. Cele oraz zadania Programu	20
Rozdział V. Realizacja Programu	26
5.1. Finansowanie Programu	26
5.2. Realizacja i monitoring	27

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Lichnowy na lata 2022 – 2025, zwany dalej „Programem”, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu oraz stosowania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Ponadto zgodnie z art. 4¹ ust. zdanie 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – w brzmieniu obowiązującym, od 1 stycznia 2022 r. - elementem niniejszego gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Profilaktyka uzależnień (w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych) jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Realizacja Programu zakłada współpracę różnych podmiotów, instytucji i osób fizycznych działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy.

Rozdział I.

Podstawy prawne oraz charakterystyka uzależnień

1.1. Podstawy prawne Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w gminie Lichnowy na lata 2022 – 2025 powstał w oparciu o obowiązujące w tym zakresie akty prawne, programy krajowe oraz rekomendacje i diagnozy, w szczególności:

1. Ustawa z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. poz. 2469).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Z 2021 r. poz. 1119, z późn. zm.).
3. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469).
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1372 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2021 poz. 1038, poz. 1834 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2021 poz. 2490 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2021 poz. 2120 ze zm.).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642 ze zm.).

1.2. Rodzaje uzależnień

„Aktualna klasyfikacja wyróżnia 8 grup środków psychoaktywnych:

- alkohol,
- opiaty (morfina, heroina, mleczko makowe i in.),
- kanabinoles (marihuana, haszysz),
- leki i substancje o działaniu uspokajającym i nasennym (relanium, nitrazepam i in.),
- kokaina,
- inne substancje pobudzające (m.in. amfetamina),
- substancje halucynogenne (LSD, psylocybina i in.),
- lotne rozpuszczalniki (zawierające toluen, octan etylu, octan butylu i inne, np. w rozpuszczalnikach do farb, klejach, zmywaczach do skór),
- tytoń,
- substancje inne niż wyżej wymienione lub kilka substancji.¹”

C. Guerreschi uzależnienia behawioralne określa mianem tzw. nowych uzależnień, w których „substancje chemiczne nie odgrywają żadnej roli”, a ich przedmiotem są „zachowania i działania akceptowane społecznie”.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- patologiczny hazard,
- uzależnienie od komputera/sieci internetowej,
- pracoholizm,
- zakupoholizm,
- uzależnienie od seksu/pornografii,
- uzależnienie od ćwiczeń fizycznych,
- uzależnienie od telefonu komórkowego,
- kompulsywne objadanie się².

1.3. Mechanizm powstawania uzależnień

Człowiek od wieków stosuje różne używki, które wpływają na jego codzienne funkcjonowanie. Pod wpływem różnych substancji zmienia się nastrój, czy też samo

¹<https://www.odnowa24h.pl/uzaleznienie-od-substancji-psychoaktywnych-a-uzaleznienie-behawioralne/>

² Guerreschi C., Nowe uzależnienia, Wydawnictwo Salwator, Kraków, 2006, s. 24.

postrzeganie rzeczywistości. Można wyróżnić substancje powszechnie stosowane, które są akceptowane przez społeczeństwo, jak np. kofeina zawarta w kawie czy teina – składnik herbaty; jak i substancje szkodliwe, takie jak nikotyna.

Czym jest uzależnienie? „Termin „uzależnienie” jest stosowany m.in. w odniesieniu do takich zaburzeń psychicznych, jak uzależnienie od narkotyków (narkomanii), leków (lekomanii), alkoholu (alkoholizmu) czy papierosów (nikotynizmu). W szerszym rozumieniu termin „uzależnienie” stosowany także w odniesieniu do wielu innych przymusowych zachowań, m.in. kompulsywnych zakupów, oglądania telewizji, seksu, masturbacji, korzystania z gier hazardowych lub komputerowych czy też nadmiarowego korzystania z Internetu. Współczesna psychologia traktuje pojęcie „uzależnienie” szeroko i zakłada, że może ono obejmować także inne czynności, nad wykonywaniem których dana osoba utraciła kontrolę³”

„Uzależnienia od substancji chemicznych rozwijają się stopniowo. W procesie tym można wyróżnić etapy:

- **eksperymentowanie** – początkowo osoby są ciekawe skutków działania danej substancji i są przekonane o tym, że mogą ją zażyć raz bądź kilka razy, a potem z niej zupełnie zrezygnować; niestety pierwsze próby często prowadzą do zażywania okazjonalnego;
- **zażywanie okazjonalne** – używki przyjmowane są na przykład podczas spotkań z przyjaciółmi, a ich zażywanie daje poczucie integracji z grupą oraz akceptacji, i powtarza się podczas kolejnych spotkań;
- **zażywanie regularne** – zażywanie staje się częścią życia, wykorzystywane jest do osiągnięcia przyjemności; na tym etapie osoby są już uzależnione psychicznie, choć nieświadome tego faktu – wciąż wierzą, że mogą w każdej chwili zrezygnować z używki;
- **uzależnienie** – ilości używek przyjmowanych do tej pory stają się niewystarczające, więc chorzy sięgają po większe dawki bądź silniejsze środki; do uzależnienia psychicznego dołącza uzależnienie fizjologiczne – reakcja organizmu na odstawienie, która powoduje bardzo złe samopoczucie: bóle głowy, mięśni, poczucie rozbicia, niepokój, a nawet agresję; jednym z pierwszych narządów uszkodzanych przez używki jest wątroba, narząd odpowiedzialny za neutralizowanie trucizn⁴”.

Można wyróżnić takie rodzaje uzależnień:

³ Zimbardo Philip G. *Psychologia i życie*, s. 31. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999 r.

⁴ <https://zpe.gov.pl/a/uzaleznienia/Do63k2pYq>

- **Uzależnienie fizyczne** w powszechnej opinii panuje traktowane jest jako najpoważniejszy rodzaj uzależnienia. Pojawia się ono na skutek stałego przyjmowania substancji psychoaktywnej, a przez to następuje wbudowanie jej cząsteczki w komórkę organizmu. Czego następstwem staje się niemożność funkcjonowania organizmu bez jej dostarczenia. Nagłe odstawienie narkotyku grozi przykrymi konsekwencjami, aby tego uniknąć potrzebny jest proces detoksykacji. Uzależnienie fizyczne w skrajnych przypadkach może prowadzić nawet do śmierci. Istnieje jednak możliwość zastosowania odpowiednich środków, tak zwanych blokerów lub detoksykacji, dzięki czemu organizm uwalnia się od tej formy uzależnienia.
- **Uzależnienie psychiczne** stanowi największe niebezpieczne dla człowieka. Charakterystyczna dla tego uzależnienia jest nieodparta potrzeba sięgnięcia po substancję psychoaktywną. Ma to na celu sprawienie sobie przyjemności lub uniknięcie przykrości związanych z abstynencją.
- **Uzależnienie społeczne** polega na czerpaniu przyjemności z poczucia jedności, którą daje wspólny rytuał towarzyszący przyjmowaniu środka psychoaktywnego. Uzależnienie to odpowiada na zapewnienie podstawowej potrzeby wieku adolescencji, jaką jest poczucie przynależności i identyfikacji z grupą rówieśniczą, dlatego młodzi ludzie są na nie szczególnie narażeni.
- **Zjawisko tolerancji** polega na potrzebie przyjmowania coraz większych ilości narkotyku, by osiągnąć ten sam stan zmiany świadomości co na początku. Często osoby uzależnione poddają się terapii odwykowej wyłącznie z powodu obniżenia kosztów związanych z zakupem środków psychoaktywnych.

Mogą wystąpić takie przypadki, w których człowiek, aby zdobyć substancję psychoaktywną posłuży się kradzieżą, czy innymi przestępstwami. Jednostka nie będzie wiedziała kiedy straci „kontrolę” nad swoim życiem, kiedy uzależnienie przejmie w pełni „władzę” nad funkcjonowaniem człowieka.

1.4. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania⁵. Dzieci

⁵ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu⁶.

Dzieci i młodzież szkolna oraz dorośli angażują się w zachowania ryzykowne z powodu nieumiejętności radzenia sobie z różnymi problemami jak np. radzenie sobie ze stresem, emocjami, trudność w rozwiązywaniu konfliktów. Poza powyższymi kompetencjami istnieją czynniki, które przyczyniają się do angażowania w zachowania ryzykowne – czynniki ryzyka, a także są czynniki, które chronią przed podejmowaniem zachowań problemowych.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka⁷:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne.

Warto przywołać badania prowadzone przez K. Ostaszewski, D. Biechowska, A. Pisarska, M. Sowińska, „Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych u młodzieży w wieku 17-19 lat”, dzięki którym autorzy wyodrębnili czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące związane z problemami behawioralnymi⁸.

Czynniki ryzyka problemowego hazardu:

- indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- inne zachowania ryzykowne młodzieży, w tym nadużywanie Internetu
- wagary
- stosowanie cyberprzemocy

⁶ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

⁷ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

⁸ Ostaszewski K., Biechowska D, Pisarska A., Sowińska M (2017). Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych u młodzieży w wieku 17- 19 lat: Badania podłużne – kontynuacja. Raport końcowy z badań z badań jakościowych i ilościowych. Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, Warszawa.

Czynniki ryzyka nadużywania Internetu:

- dolegliwości somatyczne i psychiczne
- przykre doświadczenia związane z byciem ofiarą cyberprzemocy
- problemowe zakupy

Czynniki ryzyka problemowych zakupów:

- spędzanie czasu wolnego w galeriach handlowych
- ekspozycja na zachowania ryzykowne kolegów
- dolegliwości somatyczne i psychiczne uczniów
- inne zachowania ryzykowne, w tym przede wszystkim używanie narkotyków oraz używanie leków

Czynniki ryzyka nadmiernego grania w gry komputerowe:

- bycie sprawcą cyberprzemocy

Czynniki ryzyka korzystania ze stron pornograficznych:

- ekspozycja na ryzykowne zachowania rówieśników
- indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- objawy depresji

Czynniki, które chronią przed problemowym hazardem:

- akceptacja siebie (samoocena)
- wykorzystywanie przez młodzież czasu wolnego do czytania książek dla przyjemności

Czynniki, które chronią przed nadużywaniem Internetu:

- utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami i rówieśnikami (wsparcie rodziców i dobre relacje z rówieśnikami)
- sposób spędzania wolnego czasu (przeznaczanie czasu wolnego na odrabianie lekcji, spędzanie czasu wolnego poza domem, sport i inne formy aktywności fizycznej)

Czynniki, które chronią przed problemowymi zakupami:

- akceptacja siebie (samoocena)
- dobre relacje z rówieśnikami
- wsparcie rodziców

Czynniki, które chronią przed nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych:

- wsparcie społeczne (wsparcie rodziców i wsparcie przyjaciół)

Czynniki, które chronią przed korzystaniem ze stron pornograficznych:

- monitorowanie przez rodziców czasu wolnego i relacji społecznych dorastającego młodego człowieka
- uprawianie sportu i aktywność fizyczna w czasie wolnym
- praktyki religijne i wiara w Boga

1.5. Rodzaje profilaktyki

Profilaktyka to podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania profilaktyczne prowadzone są na trzech poziomach, w zależności od stopnia ryzyka⁹:

Profilaktyka uniwersalna skierowana jest do ogółu społeczności, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi alkoholizmu
- działania, które mają kreować zdrowy styl życia, rozwijać zainteresowania, wspierać prawidłowy rozwój i funkcjonowanie emocjonalno-społeczne społeczności

Profilaktyka selektywna skierowana jest na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, obejmuje m.in.:

- działania profilaktyczne skierowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją działalność społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów uzależnień.
- przede wszystkim działania uprzedzające, nie naprawcze
- działania, które służą zapobieganiu podejmowania przez wytypowane osoby lub ich grupy zachowań ryzykownych

Profilaktyka wskazująca skierowana jest na jednostki lub grupy osób wysokiego ryzyka, które przejawiają pierwsze symptomy problemów uzależnienia od środków psychoaktywnych, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zapobieganie rozwojowi zachowań ryzykownych u osób dotkniętych uzależnieniem
- działania, które uniemożliwiają rozprzestrzenianie się niepożądanego zjawiska na inne jednostki lokalnej społeczności

⁹ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/profilaktyka>

Rozdział II.

Analiza sytuacji występowania problemów alkoholowych, narkomanii oraz dotyczących uzależnień behawioralnych w Gminie Lichnowy

2.1. Dane demograficzne

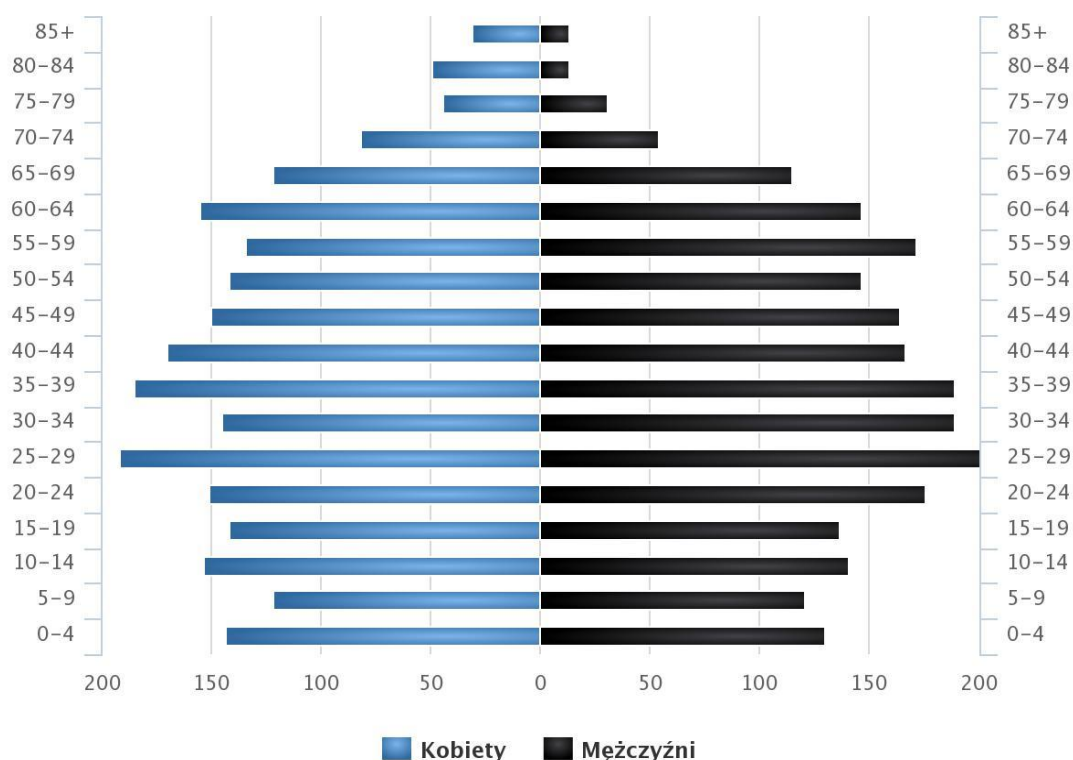
Gmina Lichnowy to gmina wiejska. Należy do województwa pomorskiego, powiatu malborskiego. Gmina Lichnowy liczy 4 437 mieszkańców (z czego 2 226 stanowią kobiety, a 2 211 mężczyźni), zamieszkuje ją 7,2 % ludności powiatu. Gmina stanowi 18,0% powierzchni powiatu. W latach 1995-2021 liczba mieszkańców wykazuje się stabilnością.

Gmina Lichnowy miała w samym roku 2021 ujemny przyrost naturalny wynoszący – 10 (urodziło się 49 dzieci, w tym 26 chłopców i 23 dziewczynki, zmarło natomiast 59 osób, w tym 28 mężczyzn i 31 kobiet). Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,25 na 1000 mieszkańców gminy Lichnowy. W związek małżeński w roku 2021 wstąpiło 52 mieszkańców gminy Lichnowy. W tym samym okresie odnotowano 17 osób rozwiedzionych. 2 097 mieszkańców gminy Lichnowy jest stanu wolnego (kawalerskiego/panieńskiego), 1 845 żyje w małżeństwie, 219 mieszkańców jest po rozwodzie, a 276 to wdowy/wdowcy.

Na koniec roku 2021 wśród mieszkańców gminy Lichnowy było 1 033 osób w wieku przedprodukcyjnym (w tym 521 kobiet i 512 mężczyzn), 2 753 osoby były w wieku produkcyjnym (w tym 1 257 kobiet i 1 496 mężczyzn), a w wieku poprodukcyjnym 651 osób (w tym 448 kobiet i 203 mężczyzn).

Piramida wieku mieszkańców gminy Lichnowy, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

2.2. Diagnoza problemu uzależnień i postaw społecznych – wyniki badań

2.2.1. Dorośli mieszkańcy

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Lichnowy, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 77 osoby, w tym 59 kobiet oraz 18 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 38,7 lat. Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących zagadnienia związane z: substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze; spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz alkoholizmem; uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów; uzależnieniem

od hazardu; zagadnienia związane z przemocą w rodzinie; uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

- o W opinii mieszkańców Gminy Lichnowy najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od alkoholu (razem 88% wskazań jako bardzo problem istotny lub istotny) oraz uzależnienia behawioralne, jak hazard, siecioholizm, foholizm (również 88%, mniejsza ilość wskazań jako bardzo istotny)**
- o Widoczna jest jednogłośność opinii mieszkańców w zakresie **bardzo wysokiego ryzyka niesionego przez narkomanię czy alkoholizm, ale także wysoka ocena zagrożenia przez hazard i nikotynizm oraz siecioholizm**. Stosunkowo najłagodniejszą ocenę ryzyka znajduje u respondentów zakupoholizm, a zaraz za nim – pracoholizm. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	43%	26%	23%	8%
Uzależnienie od alkoholu	56%	32%	12%	0%
Uzależnienia behawioralne	45%	43%	6%	5%
Kryzys norm moralnych	34%	40%	19%	6%
Kryzys rodziny	34%	36%	23%	6%

Uzależnienie	Odsetek ocen „1”	Odsetek ocen „10”	Średnia ocen
Alkoholizm	3,28%	68,85%	8,90
Narkomania	1,64%	86,89%	9,38

Nikotynizm	3,28%	39,34%	7,56
Zakupoholizm	16,39%	3,28%	4,70
Pracoholizm	9,84%	9,84%	5,56
Siecioholizm	1,64%	19,67%	7,25
Uzależnienie od hazardu	0,00%	32,79%	8,03

- **Według opinii wyrażonych w ankiecie** na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Lichnowy odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Gminy Lichnowy, którzy wzięli udział w ankiecie, stosunkowo rzadko spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości. Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Lichnowy kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- **Palenie wyrobów tytoniowych** nie jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Lichnowy rozpowszechnionym nałogiem. Zdecydowana większość mieszkańców nie pali papierosów ani e-papierosów okazjnie czy też nałogowo.
- Badani respondenci deklarują, że znają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. **narkotyki i dopalacze**. **55% z nich deklaruje, że zna, co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje**. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihuana i dopalacze oraz amfetamina**. Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od

narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

- o Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Gminy Lichnowy można określić na niskim poziomie ryzyka. 12% badanych ocenia, że jest to bardzo i dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Ponadto 5% mieszkańców grało kiedykolwiek w życiu w gry typu automaty, czy w gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani dominują motywów finansowe oraz rozrywkowe. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.
- o Warto zwrócić uwagę na problem **uzależnienia od Internetu** - 90% ankietowanych uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest powszechnym zjawiskiem lokalnego środowiska. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.
- o Większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.

2.2.2. Dzieci i młodzież

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź. Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec

substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków, dopalaczy, zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi. W badaniu wzięli uczniowie klas Szkół Podstawowych Gminy Lichnowy w przedziale wiekowym: klas 4 – 6 oraz 7 – 8.

- **Uczniowie w Gminie Lichnowy deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami, opiekunami:** SP 4-6: łącznie 97%; SP 7-8: łącznie 90%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe. Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – **uczniowie z Gminy Lichnowy relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze-** SP 4-6: łącznie 88%; SP 7-8: łącznie 84%.
- **Spożywanie napojów alkoholowych** przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Lichnowy można określić na **alarmującym poziomie ryzyka**. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową ma za sobą 45% uczniów klas 7-8. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Lichnowy palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się sobie 26% uczniów klas 7-8, z czego 23% spróbowało papierosa tylko raz, a 3% pali papierosy od czasu do czasu. **Palenie wyrobów tytoniowych jest więc mniej popularne** wśród młodych mieszkańców gminy aniżeli spożywanie alkoholu. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez starszych uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego.
- Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań, problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze** najprawdopodobniej nie występuje lub jest bardzo ograniczony wśród uczniów szkół Gminy Lichnowy. Uczniowie w większości nie potrafią ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu trudne czy łatwe. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego**. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Małym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, a internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Uczniowie z Gminy Lichnowy zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfonu. Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu oraz zaburzenia odżywiania.

2.2.3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Lichnowy. Grupa badana stanowiła 10 kobiet i 6 mężczyzn. Wszyscy z respondentów to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 32,8 lat. Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień: sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży, nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

- o Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **odpowiedzialnie podchodzą** do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol **88% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**. Zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Lichnowy, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

Rozdział III.

Adresaci i realizatorzy Programu

3.1 Realizatorzy Programu

Program realizowany jest przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, we współpracy z:

- komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Lichnowach oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy Lichnowy,
- szkołami, przedszkolami i placówkami oświatowymi,
- placówkami służby zdrowia,
- podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych,
- organizacjami pozarządowymi,
- organizacjami kościelnymi.

3.2 Adresaci Programu

Działania wyznaczone w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 - 2025 mają charakter ciągły i są skierowane do:

- mieszkańców gminy, w tym dla osób zagrożonych uzależnieniem oraz współuzależnieniem,
- osób/ instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii, a także uzależnieniami behawioralnymi,
- osób uzależnionych, osób dotkniętych i/bądź zagrożonych przemocą w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie,
- rodzin osób z problemem uzależnień, przemocy w rodzinie, placówek oświatowych oraz organizacji pozarządowych.

Rozdział IV.

Cele oraz realizacja Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 – 2025

4.1. Cele oraz zadania Programu

Celem głównym programu jest minimalizowanie szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i używania innych środków psychoaktywnych, a także przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy, podejmowanie działań profilaktycznych oraz działań zmierzających do zmiany struktury i wzorów używania napojów alkoholowych.

Cele szczegółowe:

- redukcja szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających ze spożywania alkoholu
- poprawa stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego dzieci, osób dorosłych i członków rodzin z problemem alkoholowym
- redukcja szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających ze spożywania innych substancji psychoaktywnych
- zapewnienie interdyscyplinarnej, kompleksowej pomocy w szczególności w zakresie zatrzymania przemocy
- promowanie zdrowego stylu życia oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych
- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych a także problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi

Powyższe cele zawierają zadania dla Gminy Lichnowy:

Oddziaływanie profilaktyczne wobec dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych.	
Kierunki działań:	Wskaźniki:
<ul style="list-style-type: none"> → organizowanie warsztatów profilaktycznych na tematy związane z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz z uzależnieniami behawioralnymi (w tym w szczególności zwrócenie uwagi na edukację mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu; cyberprzemocy; hazardu) → tworzenie kampanii społecznych, które miałyby zwrócić uwagę na uwrażliwienie opinii społecznej na problemy związane z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, a także behawioralnych → udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki → wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych oraz realizowanych przez młodzież → prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. zajęć sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych → dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych, wycieczek dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczestników programów, • liczba przeprowadzonych programów • liczba wydarzeń profilaktycznych • wysokość środków przeznaczonych na organizację działań i zakup potrzebnego sprzętu

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem

Kierunki działań:	Wskaźniki:
<p>→ udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy społecznej, psychospołecznej oraz prawnej</p> <p>→ zwiększenie dostępności terapii uzależnienia i współuzależnienia dla mieszkańców Gminy</p> <p>→ podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czynności do podjęcia leczenia osób uzależnionych, a w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu; • prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego; • kierowanie osób nadużywających alkoholu na terapię i leczenie odwykowe; • kierowanie do sądu wniosków o wydanie orzeczenia zobowiązującego do poddania się leczeniu odwykowemu; • wnoszenie opłat sądowych do wniosku GKRPA w sprawach zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego; • uczestnictwo członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w specjalistycznych szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokość środków przeznaczonych na dane działania • liczba wykwalifikowanej kadry • rodzaje programów terapeutycznych • liczba zgłoszeń • liczba złożonych wniosków

Zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego związanego z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

Kierunki działań:	Wskaźniki:
<ul style="list-style-type: none"> → upowszechnianie informacji dot. zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym i narkotykowym → podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13(1) i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi → współpraca z Policją, → przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu i podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim oraz na kredyt lub pod zastaw → w przypadku naruszenia zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego → opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przypadków naruszenia zakazów • liczba interwencji • liczba postępowań sądowych z udziałem przedstawicieli GKRPA • liczba skontrolowanych punktów sprzedaży • wysokość środków przeznaczonych na dane działania • liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych • liczba przeprowadzonych konsultacji i poradnictwa • liczba przeprowadzonych szkoleń

- podjęcie działań edukacyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia
- wsparcie działań służących ograniczeniu występowania zjawiska kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem innych środków psychoaktywnych
- dofinansowywanie szkoleń oraz kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii
- prowadzenie konsultacji i poradnictwa na terenie Punktu Konsultacyjnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w kryzysie, z problemem uzależnienia w rodzinie
- udzielanie pomocy psychospołecznej, specjalistycznej, prawnej

Współpraca instytucji pomocowych oraz wspomaganie działalności organizacji pozarządowej w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym rozwiązywania problemów alkoholowych, a także profilaktyki uzależnień behawioralnych

Kierunki działań:	Wskaźniki:
<ul style="list-style-type: none"> → dofinansowanie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe, szczególnie w zakresie prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą → organizowanie dofinansowanie festynów z elementami kampanii edukacyjnych związanych z promocją zdrowia i profilaktyką problemów społecznych → organizacja rozgrywek sportowych z elementami profilaktyki przeciw uzależnieniom → współpracowanie z instytucjami oraz osobami fizycznymi polegającej na wymianie informacji, partnerstwie w szerokim działaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych festynów, uroczystości • liczba osób uczestnicząca w podejmowanych działaniach • wysokość środków przeznaczonych na działania • liczba współpracujących organizacji pozarządowych

Rozdział V.

Realizacja Programu

5.1. Finansowanie Programu

Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 – 2025:

1. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnień Behawioralnych są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Limit wydatków gminnego programu określają obowiązujące przepisy prawa m.in. ustawa o finansach publicznych, ustawa o zamówieniach publicznych.

Zasady wynagradzania Przewodniczącego i członków Gminnej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok

1. Wynagrodzenie wypłacane będzie kwartalnie, w wysokości **30,00 zł** brutto za każdą godzinę pracy.
2. Wynagrodzenie kwartalnie nie może przekroczyć 60% minimalnego wynagrodzenia za prace ustalonego na dany rok na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 2207).
3. Wynagrodzenie w wyżej określonej wysokości przysługuje za każdą godzinę zegarową pracy, przepracowaną po godzinach pracy zawodowej, w miejscu i terminie wcześniej ustalonym z Przewodniczącym Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Lichnowach.
4. Dla Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: zryczałtowane wynagrodzenie wypłacane będzie kwartalnie w wysokości 60% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na dany rok na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Podstawą wypłaty wynagrodzenia, będzie:

1. Zatwierdzony przez Wójta Gminy Lichnowy szczegółowy, roczny plan pracy zespołu problemowego lub indywidualne plany pracy członków Komisji, którego treść winna

wynikać z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Informację z realizacji zadań zawartych w rocznym planie pracy zespołu lub indywidualnym planie pracy członka Komisji należy przedstawić w ciągu 14 dni po zakończeniu danego kwartału.
3. Szczegółowe zasady wynagradzania członków Komisji zawarte są w Regulaminie Pracy Komisji.

Za niepełną realizację zadań określonych w rocznym planie pracy zespołu lub indywidualnych planach pracy członków Komisji, Wójt Gminy może obniżyć wynagrodzenie, w przypadku braku realizacji nie przyznać wynagrodzenia.

5.2. Realizacja i monitoring

Program realizowany będzie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lichnowach przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, strukturami kościelnymi, służbą zdrowia, oświatą i jednostkami organizacyjnymi Gminy. **Załącznikiem do niniejszego czteroletniego Programu jest roczny Harmonogram realizacji Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym na 2022 rok.**

Ewaluacja realizacji oraz wnioski co do koniecznych zmian harmonogramów rocznych na dalsze lata obowiązywania Programu zamieszczane będą w corocznym raporcie z działań GKRPA, realizowanym wg norm prawem przepisanych.

**Harmonogram realizacji Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behavioralnym na 2022 rok**

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
1.	Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych adresowanych do dzieci i młodzieży z obszaru profilaktyki uniwersalnej i selektywnej.	Realizacja programu „Przyjaciele Zippiego” oraz programu UNPLUGGED	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Wychowawcy klas w szkołach oraz osoby przeszkolone	W ciągu całego roku	Zmniejszenie ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych
2.	Szkolenie nauczycieli z zakresu realizacji programów rekomendowanych	Udział 3 nauczycieli w szkoleniach dających uprawnienia do realizacji programu.	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Nauczyciele, dyrektorzy szkół	Zgodnie z programem szkoleń	Umiejętność realizacji programów
3.	Wspieranie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych na terenach szkół Gminy Lichnowy	Zakup programów profilaktycznych, w tym wyposażenia, materiałów i pomocy dydaktycznych itp.	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Członkowie GKRPA	W ciągu roku zgodnie z potrzebami	Zmniejszenie ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
4.	Realizacja programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym na poziomie profilaktyki uniwersalnej nt. używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych oraz adresowanych do dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych itd. na poziomie profilaktyki selektywnej	Programy profilaktyczne, w szczególności programy rekomendowane przez KCPU	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Członkowie GKRPA	W ciągu roku zgodnie z potrzebami	Zmniejszenie ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych
5.	Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej					
a	Edukacja profilaktyczna rodziców	Spotkania w szkołach – prelekcja prowadzona przez zaproszonego specjalistę	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Członkowie GKRPA	W ciągu roku zgodnie z potrzebami	Rodzice doskonalą swoje umiejętności wychowawcze w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
b	Diagnoza środowiska szkolnego jak i rodzinnego ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym	Wizyty w domu rodzinnym dziecka. Przeprowadzenie badań ankietowych	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	GOPS, Policja	W ciągu roku zgodnie z potrzebami	Rozpoznanie z jakiej dziedziny pochodzi trudność u danego ucznia, zbadanie jej przyczyny. Podjęcie określonych środków mających na celu pokonanie trudności.
c	Interwencje w sytuacjach przemocy rodzinnej i szkolnej	Indywidualna praca ze sprawcą i ofiarą przemocy. Interwencja w środowisku rodzinnym. Współpraca z Policją, GOPS-em, Centrum Interwencji Kryzysowej, oraz innymi instytucjami wspierającymi rodzinę	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	GOPS, Policja , Zespół Interdyscyplinarny	W ciągu roku według potrzeb	Skoordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
d	Zakup programów profilaktycznych, przeszkolenie osób prowadzących i przeprowadzenie programu dla dzieci i dorosłych	Realizacja scenariusza programu	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Praca ciągła	Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży i rodziców na z zakresu profilaktyki uzależnień
e	Organizowanie konkursów o tematyce profilaktycznej wraz z ufundowaniem nagród dla zwycięzców	warsztaty	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Praca ciągła	Zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży dotyczącej profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
f	Zajęcia socjoterapeutyczne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej	Warsztaty, zajęcia socjoterapeutyczna w szkołach, wycieczki profilaktyczne, zakup materiałów	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Według planu pracy	Dostarczenie elementarnej wiedzy z zakresu tematyki uzależnień
g	Uczestnictwo w programach, akcjach i kampaniach profilaktycznych	Przeprowadzenie zajęć, konkursów (zakup ulotek i materiałów) kampania ulotkowa, zorganizowanie wycieczki	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Praca ciągła, według potrzeb	Dostarczenie wiedzy oraz kształcenie umiejętności związanych ze zdrowym stylem życia oraz doskonalenie umiejętności interpersonalnych w zakresie prawidłowego komunikowania się
h	Sfinansowanie prowadzenia programów terapeutycznych lub zimowisk dla dzieci i młodzieży w formie kolonii terapeutycznych lub profilaktycznych oraz w formie wakacyjnego turnieju popartego programem	Kolonie, turnieje	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Według planu pracy i według potrzeb	Dostarczenie elementarnej wiedzy na temat zdrowego stylu życia
i	Prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii edukacyjnych	kampania ulotkowa,	GKRPA		Według potrzeb	Dostarczenie wiedzy na temat profilaktyki

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
j	Zorganizowanie i prowadzenie stałego systemu informacji na temat działań podejmowanych na terenie gminy na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Informacje w gazecie gminnej, na stronie internetowej, ulotki na tablicy ogłoszeń w poszczególnych sołectwach	GKRPA		Według potrzeb	Zwiększenie wiedzy na temat podejmowanych działań
k	Prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych	Zakup produktów spożywczych	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Według planu pracy	Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży i rodziców na temat profilaktyki
l	Organizacja spektakli, koncertów i festynów profilaktycznych	Uczestnictwo w spektaklach, koncertach i festynach profilaktycznych	GKRPA	GOKiS w Lichnowach	Według potrzeb	Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży i rodziców na temat profilaktyki
ł	Samokształcenie członków komisji poprzez zdobywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia działalności profilaktycznej	Zakup literatury fachowej z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przemocy i agresji	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	GKRPA	W ciągu całego roku	Poszerzenie wiedzy na temat skutecznej pracy profilaktycznej

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
m	Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami z terenu Gminy Lichnowy oraz organizowanie zdrowych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego	Organizacja konkursów, spotkań, wyjazdów, zajęć w tym sportowych, wycieczek o charakterze profilaktycznym	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	GKRPA	Według potrzeb	Dostarczenie wiedzy oraz kształcenie umiejętności związanych ze zdrowym stylem życia oraz doskonalenie umiejętności interpersonalnych w zakresie prawidłowego komunikowania się
n	Doskonalenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, dopalaczy oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej – szkolenie	Wybór realizatora i realizacja szkoleń	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	GKRPA	Według potrzeb	Poszerzenie wiedzy na temat pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, dopalaczy
o	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących zagrożeń wynikających z używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych	Prowadzenie działań informacyjno -edukacyjnych	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych		Według potrzeb	Poszerzenie wiedzy na temat szkodliwości wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
p	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących tematyki alkoholu i przemocy w rodzinie	Działania informacyjno - edukacyjne,	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Dyrektorzy szkół	Według potrzeb	Poszerzenie wiedzy na temat uzależnienia od alkoholu i przemocy w rodzinie
r	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących tematyki uzależnień od INTERNETU i gier komputerowych.	Działania informacyjno – edukacyjne dla uczniów i ich rodziców.	Zespół ds. profilaktyki zagrożeń patologicznych	Dyrektorzy szkół	Według potrzeb	Poszerzenie wiedzy na temat uzależnienia od Internetu i gier komputerowych
6.	Przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków skierowanych do komisji, prowadzenie rozmów z osobami uzależnionymi od alkoholu i członkami ich rodzin o chorobie, celowości poddania się dobrowolnemu lub przymusowemu leczeniu – uzyskiwanie opinii biegłych lekarzy	Rozmowy, kierowanie wniosków do sądu	Zespół ds. uzależnień	GOPS, dyrektorzy szkół, Policja	Praca ciągła	Kierowanie na leczenie. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej zagrożenia choroba alkoholową.
7.	Analizowanie stopnia zagrożenie choroby alkoholowej rodzin zamieszkujących teren gminy, Analiza patologii alkoholowej w poszczególnych sołectwach oraz sposób jej zmniejszania	Spotkania zespołu z pracownikami GOPS i Policji	Zespół ds. uzależnień	GOPS, Policja dyrektorzy szkół, sołtysi, pedagodzy szkolni	Cały rok	Ustalenie obszaru patologii na terenie gminy

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
8.	Uświadomienie członkom rodzin alkoholików możliwości podjęcia działań w zakresie leczenia choroby alkoholowej, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla uzależnionych	Wywiady środowiskowe, praca rad parafialnych i sołtysów	Zespół ds. uzależnień	GOPS, Rady Parafialne, sołtysi, pedagodzy szkolni	Cały rok	Wzrost świadomości społecznej
9.	Rozmowy z najbliższymi osobami alkoholików w celu nakłonienia ich o wystąpienie z wnioskami do komisji o skierowanie alkoholików na leczenie. „Uświadomienie współuzależnienia”	Rozmowy z żonami lub członkami rodzin, wywiady środowiskowe, praca rad parafialnych i sołtysów	Zespół ds. uzależnień	GOPS, Rady Parafialne, sołtysi, pedagodzy szkolni	Cały rok	
10.	Kompletowanie dokumentacji oraz kierowanie alkoholików na dobrowolne leczenie	Współpraca zespołu z GOPS i Policją	Zespół ds. uzależnień	GOPS, Policja	Cały rok	
11.	Współpraca z poradniami AA oraz lekarzami uprawnionymi do wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	Spotkania z kierownikiem poradni	Zespół ds. uzależnień		Cały rok	Pozyskiwanie informacji na temat efektów leczenia
12.	Prowadzenie wywiadów środowiskowych i rozmów w sprawach osób uzależnionych lub nadużywających alkoholu	Wywiady środowiskowe, spotkania z sołtysami	Zespół ds. uzależnień	sołtysi	Raz na pół roku	Pozyskanie bieżącej informacji o zjawiskach patologii alkoholowej

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
13.	Udzielenie rodzinom w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy Inicjowanie interwencji przypadku diagnozy przemocy domowej Posiadanie dobrej orientacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które mogą się włączyć w systemową pomoc dla rodziny	Zespół ds. uzależnień, Powołany zespół interdyscyplinarny złożony z przedstawicieli- Policji GOPPS, Pedagogzy, kuratorzy, Placówki podstawowej opieki zdrowotnej	Sołtysi, radni gminy Lichnowy	Praca ciągła	Diagnoza potrzeb i problemów, zindywidualizowana pomoc, kontynuowanie wdrażania „Niebieskich Kart”- procedury interwencji gminnych komisji w sprawach przemocy domowej.
14.	Prowadzenie kontroli placówek handlowych w zakresie przestrzegania przepisów ustawy	Kontrola placówek	Zespół ds. nadzoru nad przestrzeganiem zasad sprzedaży alkoholu	Policja	Cały rok	Przestrzeganie przez sprzedawców przepisów ustawy
15.	Nadzór nad sprzedażą alkoholu zgodnie z posiadanymi zezwoleniami	Kontrola placówek oraz miejsc nielegalnej sprzedaży	Zespół ds. nadzoru nad przestrzeganiem zasad sprzedaży alkoholu	Policja	Cały rok	Likwidacja procedury nielegalnej sprzedaży alkoholu
16.	Opiniowanie projektów uchwał dot. liczby wydawanych zezwoleń, zasad ich usytuowania na terenie gminy	opiniowanie	Zespół ds. nadzoru nad przestrzeganiem zasad sprzedaży alkoholu	GKRPA	Według potrzeb	

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
17.	Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz występowanie o cofnięcie zezwolenia	opiniowanie	Zespół ds. nadzoru nad przestrzeganiem zasad sprzedaży alkoholu	GKRPA	Według potrzeb	
18.	Ustalanie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontroli przestrzegania zasad obrotu tymi napojami		Zespół ds. nadzoru nad przestrzeganiem zasad sprzedaży alkoholu		Według planu	
19.	Sfinansowanie wynagrodzeń kwartalnych członków GKRPA		GKRPA		Według planu	
20.	Zakup wyposażenia i materiałów potrzebnych do pracy w świetlicach oraz finansowanie kosztów związanych z utrzymaniem świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych		GKRPA		Według potrzeb	
21.	Dofinansowanie organizacji narad, konferencji poświęconych przemocy w rodzinie		GKRPA		Według potrzeb	
22.	Zakup materiałów propagandowych (literatura fachowa, plakaty oraz ulotki informacyjne)		GKRPA		Według potrzeb	

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Członek komisji odpowiedzialny za realizację lub koordynację	Pozostałe osoby wspierające oraz organy odpowiedzialne za realizację zadań	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
23.	Współpraca z innymi samorządami w zakresie realizacji programów przeciwdziałania alkoholizmowi		GKRPA		Według potrzeb	
24.	Szkolenia członków GKRPA		GKRPA		Według potrzeb	
25.	Zorganizowanie festynu z elementami profilaktyki		GKRPA		Według potrzeb	
26.	Wspieranie działań na rzecz przeciwdziałania w rodzinie	Praca z członkami rodzin, wywiady środowiskowe	GKRPA	Pracownicy socjalni	Praca ciągła	
27.	Zakup środków ochronnych dla członków GKRPA oraz dla uczestników Programów i zajęć socjoterapeutycznych		GKRPA		Według potrzeb	

